

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Kameratillsyn restauranger

December 2011

Kameratillsyn restauranger

Inledning

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för allmän kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. Syftet med Länsstyrelsens tillsyn är att se till att lagstiftningen på området efterlevs och att enskilda inte utsätts för otillbörlig integritetskränkning. Länsstyrelsens tillsyn regleras i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning (LAK).

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret 2011 bl.a. genomfört tillsyn av restaurangers allmänna kameraövervakning. Efter genomförd tillsyn kan Länsstyrelsen konstatera att 29 av 125 granskade restauranger i Stockholms län bedrev allmän kameraövervakning i strid med LAK. Av dessa 29 restauranger är 16 belägna i Stockholm. Sammanlagt granskades 47 restauranger i Stockholm.

Avgränsning

Enligt Länsstyrelsens verksamhetsplan för 2011 ska tillsyn riktas mot områden med hög risk och där följderna av en otillräcklig tillsyn får störst konsekvenser för samhälle och individ. Länsstyrelsen ska utgå ifrån hur integritetskränkande kameraövervakningen är, bl.a. ska hänsyn tas till hur integritetskänsligt övervakningsområdet är, i vilken omfattning spridning av kränkande material sker och allmänhetens kännedom om att de är filmade.

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn av restaurangers allmänna kameraövervakning under perioden juni – september 2011. Med restaurang menar Länsstyrelsen en lokal som är öppen för allmänheten där servering av måltid mot betalning sker. Länsstyrelsen har valt att inte granska personalmatsalar öppna för allmänheten, hotellrestauranger samt kiosker med servering.

Projektet omfattar tillsyn av 125 utvalda restauranger i sex kommuner i Stockholms län: Danderyd, Nacka, Norrtälje, Stockholm, Södertälje och Värmdö.

Bakgrunden till att Länsstyrelsen valt att inspektera restauranger är att restauranger utgör ett integritetskänsligt område. Länsstyrelsen har valt att inspektera restauranger i områden där många människor befinner sig, i övrigt har urvalet gjorts slumpvis.

Tillsynens utförande

Tillsynen har genomförts i två delar. Den första delen har bestått av oanmälda besök och analys av besöken. Den andra delen har bestått av att Länsstyrelsen har ingripit mot de restauranger som inte följer LAK.

Gällande rätt

I LAK finns bestämmelser om allmän kameraövervakning. Vid allmän kameraövervakning av plats dit allmänheten har tillträde krävs enligt huvudregeln i 5 § LAK tillstånd från länsstyrelsen för att sådan övervakning ska få bedrivas.

Överviktsprincipen

Tillstånd ska enligt 6 § LAK meddelas om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid bedömningen av intresset av allmän kameraövervakning ska särskilt beaktas om övervakningen behövs för att förebygga brott, förhindra olyckor eller därmed jämförliga ändamål. Vid bedömningen av en enskildes intresse av att inte bli övervakad ska särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras och vilket område som ska övervakas.

Tillståndsgivningen för allmän kameraövervakning i restauranger har alltid varit restriktiv men har utökats något med införandet av LAK. I förarbetena uttalas bl.a. att det bör finnas anledning att i något större utsträckning än hittills tillåta kameraövervakning av entréer till restauranger under förutsättning att det behövs för att förebygga brott.

Undantag från tillståndsplikten

En övervakningskamera får efter anmälan hos länsstyrelsen sättas upp i en butikslokal om övervakningen har till enda syfte att förebygga eller avslöja brott, övervakningskameran är fast monterad och försedd med fast optik och den som avser att bedriva övervakningen har träffats en skriftlig överenskommelse om övervakningen med en representant för de anställda på arbetsplatsen. Med butikslokal avses en lokal, där konsumenten kan köpa varor eller tjänster eller hyra varor, dock *inte restauranger* eller andra näringsställen (12 § LAK).

Länsstyrelsens tillsyn över allmän kameraövervakning

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över allmän kameraövervakning av en plats dit allmänheten har tillträde (21 § LAK). Länsstyrelsen får inom ramen för sin tillsynsverksamhet meddela de föreläggande och förbud som behövs för att LAK och de föreskrifter och förbud och villkor som har meddelats

med stöd av lagen ska följas (22 § LAK). Länsstyrelsen kan förena sådana beslut med vite (23 § LAK).

Länsstyrelsen har rätt att för tillsynen få tillträde till kontrollrum och andra delar av en övervakningsanläggning. Länsstyrelsen får också begära upplysningar från den som bedriver kameraövervakning samt granska bevarat bild- eller ljudmaterial. Detta gäller även i fråga om den som för någon annans räkning tar hand om övervakningen (24 § LAK).

Domstolsavgörande av betydelse för aktuell tillsyn

Förvaltningsrätten har slagit fast följande avseende övervakning av ett område bakom en bardisk i en restaurang. Restauranger är en lokal dit allmänheten har tillträde och därmed föreligger enligt 5 § LAK i princip krav på tillstånd för att allmän kameraövervakning ska få bedrivas i lokalen. Förhållandet att de kameror som ska övervaka baren i lokalen riktas på så sätt att endast området bakom bardisken är föremål för övervakning utgör inte skäl för en annan bedömning, eftersom baren bör ses som en integrerad del av restauranglokalen, vilken bör betraktas som en helhet vid bedömningen av begreppet ”plats dit allmänheten har tillträde”. Omständigheten att restauranggäster normalt inte uppehåller sig bakom bardisken saknar betydelse för tillståndsplikten, eftersom kamerorna i fråga kan riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde.

Övergripande iakttagelser

Av de 125 granskade restaurangerna bedrev 29 allmän kameraövervakning i strid med LAK, d.v.s. restaurangerna hade monterat tillståndspliktiga kameror men inte meddelats tillstånd från Länsstyrelsen att montera kamerorna. Uppdelat per kommun framgår det att andelen restauranger med olagliga kameror varierar en del. Högst andel fanns i Stockholm (34 procent) och lägst i Nacka (12 procent, eller 2 av 17 inspekterade restauranger).

Resultat av granskning

	Antal granskade restauranger	Antal restauranger som bedriver kameraövervakning i strid med LAK	Procentuell andel
Danderyd	13	2	15
Norrtälje	15	2	13
Nacka	17	2	12
Stockholm	47	16	34
Södertälje	20	3	15
Värmdö	13	4	31
Totalt	125	29	23

Åtgärder

Länsstyrelsen har i enlighet med 22 § LAK förelagt de restauranger som satt upp tillståndspliktiga övervakningskameror utan tillstånd att omedelbart montera ner kamerorna.

I ett fall har Länsstyrelsens beslut överklagats. Restaurangen övervakade ett område innanför en kassadisk. Restaurangen anförde bl.a. att kameran är uppsatt på så sätt att den övervakar kassahantering och att endast transaktioner och delar av personalens kroppar tas upp i bild. Förvaltningsrätten slog bl.a. fast att övervakningskameran var tillståndspliktig enligt LAK och överklagandet avslogs.

Avslutande kommentar

Länsstyrelsens granskning visar att bland de 125 granskade restaurangerna bedrev 29 restauranger allmän kameraövervakning i strid med LAK. Detta motsvarar 23 procent. Om man delar in granskningen på kommunnivå hade Stockholm den högsta andelen restauranger som bedrev olaglig kameraövervakning (34 procent).

Orsakerna till den olagliga kameraövervakningen kan antingen vara bristande kunskap om gällande rätt eller att innehavarna medvetet väljer att inte följa LAK.

Länsstyrelsen ser allvarligt på att restauranger sätter upp övervakningskameror utan tillstånd. Risken är att allmänheten utsätts för otillbörlig integritetskränkning. Restauranger är platser som är avsedda för människors rekreation och där allmänheten inte har anledning att, utan starka skäl, bli föremål för kameraövervakning.